

משניותא, שמיקומם שונה, שעומדות למעלה או למטה, ילפינן, מ"בעינו".

שנינו במשנה: פכי שמש.

תני רב יוסף: פני שמש, ששונא את השמש, שאינו יכול להסתכל על מקום שחמה זורחת שם.

"זגדיין" דקתני במתניתין, מהו?

מחוי רב הונא, הראה באצבעו, חד מדידהו, וחד מדידו, שיש לו עין אחת כעיניו של זה שיושב מולי, [והיה זה רבי יהודה שהיו עיניו משונות] ועינו אחת כשלי(13). ואיקפד רב יהודה!

מיתיבי: דתניא ש"זגדיין" הוא מום אחר: שכבנא — שגביניו שוכבים, ששערות גבותיו ארוכות ושוככות על עיניו. זגדום — שגביניו אחד שחור ואחד לבן.

ומתריצין: תנא, כל זוגא דלא שוי להרדי — זגדום קרי ליה! כל זוג שאין שניהם שווים נקרא זגדום(14). כלומר, בין זוג של עינים ובין זוג של גביני העין שדרכם להיות שוין, ששונים זה מזה נקרא "זגדיין" ["זגדום"].

והא דשנינו: הצירן מהו?

תנא: עיניו תרוטות, עגולות. וצירניות, עגולות יותר מתרוטות. דומעות, מעט. דולפות, מוזילות דמעות עוד יותר. טורדות,

משום דליתנהו לעיניו כלל. אבל חורוור והמים הקבועין, דאיתנהו ביה, שיש לו עינים, ורק יש לו בהם חולי שאינו רואה לא מיפסיל בהכי. להכי כתב רחמנא "איש עור", לרבות את אלו.

ואי כתב רחמנא "איש עור", הוה אמינא דדוקא חורוור והמים מיפסיל משום דלא קא חזי כלל, אבל מחסורייתא שנחלשה ראייתו אבל רואה קצת כגון "דק" לא מיפסיל. להכי כתב רחמנא "דק".

ואי כתב רחמנא "דק", הוה אמינא דטעמא דמיפסיל משום דמחסרן, שפחתה ראייתו מחמת הקרום שיש לו על עינו. אבל מבלביליתא, "תבלול", שחוט לבן נמשך מהלבן שבעין לתוך השחור, לא הוי מום, כיון שראיתו לא נפגמה. כתב רחמנא "תבלול", דהאי נמי מיפסיל.

ואי כתב רחמנא "תבלול" הוה אמינא דדוקא האי מיפסיל משום דמבלבלן. אבל משום משניותא, שמיקום העין שונה או כלפי מעלה או כלפי מטה, או רואה את החדר והעליה כאחד, הוה אמינא לא מיפסיל. להכי כתב רחמנא "בעינו".

אמר רבא: הלכך, כל מום שהוא מחמת כהיותא, שאינו רואה כלל, אתיא מ"איש".

מחסורייתא, שנחלשה ראייתו אבל רואה קצת, ילפינן ליה מ"דק".

מבלביליתא, חוט לבן שנכנס לתוך השחור, ילפינן ליה מ"תבלול".

14. וכתב הרע"ב: "זוג" — שנים, "דוס" — בלשון רומי שנים

13. ועיין תוס'.